

«А я сили не маю, ви мої хороші,
А я сили не маю, хлопці мої гожі».
«Не балуй, милая, не балуй, милая.
Варениками частуй, моя чорнобривая».

Хлопець. Та ще б скуштувати тих вареників. Може, їх і собака їсти не захоче.

Дівчина. Зачекайте. Ось заробите, тоді й скуштуєте.

Господиня. Ну що ж, хлопці, покажіть, на що ви здатні. Здавна на вечорницях хлопці розказували смішні історії. А чи ви вмієте розсмішити дівчат?

Хлопці розповідають народні усмішки.

Хлопець. Прийшов дід до багача та й просить хліба. А багач тоді пироги їв та й каже:

— Іди, дурний, я сам хліба не маю, бачиш — пироги їм.

Хлопець. Каже син до батька:

— Батьку, мені приснився гарний сон, що ви мені купили чоботи!

— І справді гарний сон! Але хай тобі присниться й те, за що я їх маю купити!

Хлопець. Це було давно. Зустрілися двоє товаришів, які довго не бачилися.

— Як живеш, друже? — запитав перший.

— Нерівномірно.

— Що це значить?

— А те: як є хліб — то нема солі, а як сіль є — то хліба нема. А ти як живеш?

— Рівномірно: нема ні хліба, ні солі...

Господиня. Молодці, хлопці! Справжні козаки.

Дівчина. Та які вони козаки! Щоб козаками стати, треба бути вмілими, спритними, веселими.

Дівчина. А ось вони нам це доведуть!

Дівчина. Подивимось!

Дівчина. По-перше, добрий козак починає свій день із козацької їжі!

Дівчина. А яка головна козацька їжа?

Усі (разом). Куліш!

Проводиться змагання «З'їж куліш». Викликають дві

команди по п'ять осіб. Голові команди дають горщик із кулешем і п'ять ложок. По сигналу гравці команд починають їсти куліш. Перемагає та команда, яка швидше з'їсть свою порцію.

Дівчина. Ну, це вже справжні козаки!

Дівчина. Ще не справжні.

Дівчина. А чому?

Дівчина. Бо ми ще не чули, як вони співають.

Хлопці співають пісню «Несе Галя воду».

Дівчина. От тепер ви вже справжні козаки!

Господиня. Просимо, любі гості, скуштуйте гарячих вареників у сметані!

Кума. Пригощайтесь, гостеньки, пригощайтесь, та не забудьте порахувати, хто скільки з'їсть. Як казала одна кума другій: «Їжте, кумо, вареники, їжте!» А та відповідає: «Ой, кумонько, я вже і так три з'їла». А хазяйка їй у відповідь: «Не три, кумо, а сім, але нічого, їжте!»

Господиня. А зараз попросимо наших татусів показати, що вони теж козаки.

Тата по сигналу залазять у мішки і наввипередки біжать до вареників. Їх теж частують.

Господиня. Але ж справжні козаки ще й до співу вдатні. А чи вміють співати наші тата?

Тата співають пісню «Із сиром пироги».

Господиня. Ну, молодці, гарно співають! Правду кажуть: «Козацькому роду нема переводу!»

Дівчина. Хай, добрі люди, вам щастя буде.

Дівчина. Хай буде доля на все роздолля.

Хлопець. А до того — літ премного.

Хлопець. Хай не буде переводу козацькому роду.

Господиня. Спасибі, гості дорогі, що завітали до мене. Звеселили піснями, танцями. Рада буду бачити вас усіх і наступного року. До нових зустрічей!

Усі співають «Ой у вишневому садочку».

Дівчина. Скільки не співали, а кінчати час.

Кращі побажання ви прийміть від нас.

Хлопець. І в вас, і у нас хай буде все гаразд.

Щоб ви і ми щасливі були!

СВЯТО МИКОЛАЯ

Позаурочний захід. 2-й клас

Рита ГРИНЬКОВА, учителька початкових класів експериментального навчально-виховного закладу регіонального рівня «Свердловський ліцей № 1», Луганська обл.

Мета: ознайомити учнів із традиціями українського народу; поглиблювати знання української мови; розвивати навички виразного читання віршів; виховувати в дітей милосердя, дбайливість, повагу у ставленні до ближнього, використовуючи в процесі виховання молоді елементи української етнопедагогіки.

Обладнання: місяць, зірочки, сніжинки, ялинка, мітла, дзвіночки.

Дійові особи: три ангели, Святий Миколай, Вітер, Чортик, Яринка, Тарасик, Дівчинка.

ХІД СВЯТА

На задньому плані сцени місяць, зірочки, збоку ялинка. Вечір.

Учитель. 19 грудня відзначається свято Святителя Миколая (Миколи Чудотворця). Микола — другий після Бога заступник людей, покровитель господарства, господар земних вод, заступник від бід, нещастя. За переказами, Миколай виріс у заможній християнській родині. Але своє багатство він роздав нужденним. Після смерті його було визнано святом. За народними повір'ями, Святий Миколай є оборонцем від стихійних лих, покровителем морських походів.

Однак самотужки робити добрі справи він не встигає. Йому повсякчас допомагають добрі ангели. В Україні Святитель завжди вважався покровителем і заступником усіх дітей. У цей святковий день діти чекають на нього з нетерпінням.

1-й ангел. Ніч розкрила чорні крила,
Землю в темряву сповила.

2-й ангел. Сніг засипав всі дороги,
І поля, і перелоги.

3-й ангел. Ані сліду не видати,
Ні стежиночки до хати.

1-й ангел. Як же Миколай Святий
Знайде стежку до дітей?

Вітер (вбігає з мітлою).

Не турбуйтеся, слуги Божі!

Вітер радо вам допоможе.

Гляньте, ось мітлу я маю,

Всі шляхи порозмітаю,

Брами всі повідчиняю

Я Святому Миколаю.

Розчищає шляхи, ангели присвічують.

2-й ангел. О, спасибі, Вітре-брате!

Гарно вмієш замітати.

Може б, ти ще допоміг,

Щоб світити місяць міг?

В темну ніч ізда тривожна,

Заблудити легко можна...

Вітер. Добре! Я під небо злину,

Сіру плаху з нього скину.

Вийде місяць із-за хмар,

Ясний витягне ліхтар

І усі шляхи осяє

Пресвятому Миколаю!

Святий Миколай через сцену тягне санки, повні подарунків. Вітер, замітаючи сніг, виходить за лаштунки, за мить сцена освітлюється.

3-й ангел. Гляньте, місяць в небі світить!

1-й ангел. Вже чекають чемні діти

На Святого Миколая.

2-й ангел. Ми йому назустріч йдемо.

3-й ангел. В кожную хату заведемо.

Ангели виходять, із протилежного боку заходить Чортик і хукає на пальці рук, робить зігріваючі рухи.

Чортик. Ой, холодна тут зима!

В пеклі ж холоду нема —

Вибиравсь я наче вліті.

В пеклі — жар, зима — на світі.

Я без шапки, без кожуха,

Відмерзають хвіст і вуха.

От біда! Чи довго ждати,

Поки всунуть десь до хати,

Де живуть погані діти?

Треба ж кості відгріти!

Під звуки музики пританцювує та співає.

Ух, ух, ух, ух, ух...

Замерзає в мені дух!

Не допоможе тут і плач —

Грійся, чортику, та й скач!

Перестає танцювати.

Трохи розігрівсь... Та цить!

Чути здаля — сніг рипить!

Хтось надходить. На хвилинку

Заховаюсь за ялинку.

Чортик ховається. Виходять із санчатами Яринка й Тарасик.

Яринка. Чом, Тарасе, не видати

Ні одного ангеляти,

Ні дзвіночків не чувати?

Може, Миколай Святий

Не прибуде до дітей?

Тарасик. Неможливо це, сестричко!

Ще хвилинку невеличку

Ми терпляче тут заждім.

Миколай Святий в наш дім,

Вірю, скоро завітає.

Він про нас всю правду знає.

Ми ж усі учились пильно,

Не вели себе свавільно,

І чужого научались,

Та й свого не відцурались.

1-й ангел (непомітно вишов з-за лаштунків, слухає розмову дітей, а потім мовить сам до себе).

Цю за добрі, гарні діти!

Як же ними не радіти?

Чортик (вихиляється з-за ялинки).

Не мої це друзі — діти!

Ні, не маю чим радіти!

Яринка. Ми до Господа молились,

Щоб багато дав нам сили,

Щоб багато дав охоти

Перешкоди всі збороти

І колись такими стати,

Як хотіли б мама й тато,

Як хотіла б вся родина

Й наша рідна Україна!

1-й ангел. Добрі діти, гарні діти,

України пишні квіти!

Чортик. Не мої це друзі, бачу —

З горя мало не заплачу.

Тарасик (прислухається). Сестро, чуєш?

Яринка. Це дзвіночки!

Тарасик. Ангеляток голосочки!

Яринка. Чуєш, брате?

«Ту-ру-ру!»

Здаля чути дивну гру...

Тарасик. Ангелята, видно, грають,

Як Святого проводжають.

Дзвонять дзвіночки, грають труби, співаючи, виходять на сцену ангели.

Пісня ангелів (вальс).

Сяють зорі, пізній час —

Спіть, малятка, лю-лі-лі!

В гості ми йдемо до вас,

Чемні діточки малі,

Чи у місті, чи в селі.

Спить у білій льолі гай,

В'ється полем шлях пустий —

Саночками Миколай,

Друг дитячий пресвятий,
Іде, їде до дітей...

*Сцена яскраво освітлюється, поважно виходить
Святий Миколай.*

2-й ангел. Просим, глянь, Дідусю Божий:

Перед містом на дорозі
Ми зустріли цих дітей.

Святий Миколай. Мир вам, діти!
(Благословляє.)

Яринка. О, святий наш Миколаю!
Не прогнівайся, благаю,
Що Тобі назустріч ми
Серед ночі і зими
Аж за місто вийшли з хати!
Ми хотіли привітати,
Поклонитися Тобі...

Тарасик. Правду мовим, далєбі!
Святий Миколай.

Добрі діти — вас я знаю!
Правду з ваших серць читаю,
З ваших синіх оченят —
Дуже, дуже з того рад!
Тільки ви вночі взимі
Не пускайтеся самі
Віддалік від ваших хат!

Тарасик. Ми гадали, слуги Божі,
Що поможем вам в дорозі,
Шлях у місто вам покажем,
Хто і де живе, розкажем.

Святий Миколай. Нам якраз туди пора,
Де чекає дівтора,
Щоб здійснилась нині казка.

Тарасик. О, то просимо! Будь ласка!
Тут місток, там першій дім,
Парк і клас...

Святий Миколай. Хутчіш хоріте!

*Знову озвалися дзвіночки. З-за ялинки висовується
Чортик і, смикнувши Тарасика за рукав, відстрибує убік.*

Чортик. Даремно я соди примчався,
Замерз, ще й нежиті набрався. (Чихає.)

Брів снігами без кожуха,
Відморозив ніс і вуха.

Друзів тут моїх нема —
Все пропало... Все дарма!..

Чути завивання вітру, виходить Вітер.

Вітер. Хто ти будеш?

Чортик. Друг я твій!

Перемерз я — розігрій!

Вітер. О, чортів я розумію!

Зараз я й тебе зогрію...

Вітер з мітлою женеться за Чортиком, той тікає.

*Дзвонять дзвіночки, виходять Святий Миколай з
ангелами. Яринка й Тарасик показують дорогу.*

Яринка. Святий Отче, ось ми й в залі!

Лиш погляньте — Олі, Галі,
Ромки, Славки та Петрусі —
Українські діти всі!

Святий Миколай. О, спасибі, друзі браві,
Що дорогу показали!
За цю поміч, милі діти,

Буде вас Ісус любити,
А Пресвята Його Мати
Все вам буде помагати.

*Пригортає Яринку й Тарасика, а потім підступає
до дітей.*

Мир вам, любі! Ласка Божа
Ваші душі хай осяє!

А громада ваша гожа,
Мов чудова квітка-рожа,
Хай росте і розцвітає
Без пригоди злої, лиха,
Мамі, татові на втіху,
А народові на славу!

Ангели (разом). Любі хлопчики й дівчата,
Вас вітають ангелята!

Святий Миколай (до ангелів).

А скажіть, небесні дітки, —
Ви ж для них найліпші свідки, —
Чи ті діти, що у залі,

Ті спереду і там далі,
Більші, менші й геть маленькі
Цілий рік були чемненські?

Ангели (разом). Так, вони були чемненські,
Тата слухали і неньки.

Святий Миколай. А скажіть, небесні дітки, —
Ви для них найкращі свідки, —

Чи молитву рідну знають?

Бога нею прославляють?

Чи шанують рідну мову,

Українське рідне слово?

Ангели (разом). Так, і моляться, й читають,
Рідні пісеньки співають
Галі, Стефи, Марки, Олі,
Бо у рідній вчать ся школі.

Святий Миколай (до дівчинки у класі).

А ходи сюди, дитинко,
На коротку на хвилинку,
Розкажи нам, що ви, діти,
Тут навчилися робити?

Дівчинка (виходить).

Я скажу усе, що знаю,
Пресвятому Миколаю:
Хоч малі ми дитинчата,
Поважаєм маму й тата.
Ми шануєм рідне слово,
Прадідівську рідну мову,
Рідні книжечки читаєм,
Рідні пісеньки співаєм
І молитвою, що мати
Нас навчила в рідній хаті,
Ми звертаємось до Бога
Про опіку й допомогу.

Святий Миколай.

Чи молилась ти, дитино,
За добробут в Україні,
За бабусеньку-сирітку,
За дідуса і за тітку,
За ровесників-дітей
І за рідних всіх людей?

Дівчинка. Ми всі молимося щоднини
За весь народ України.
2-й ангел. Добрі діти, так і треба.
Все те бачили ми з неба.
Святий Миколай.
Бачу я, ви — добрі діти.
Буде з того Бог радіти!
Хай же вам, мов сонце, світить,
Захищає, мов покров,
Божа ласка та любов!
Не за плату-нагороду,
А тому, що чесні зроду,
Що шляхетні, не пусті,
Правді служите святий.
(До ангелів.)
Божі слуги, ангелята!
Розвантажуйте санчата,

Розпакуйте гостинці
Мирославові й Галинці.
Роздавайте всім, як треба,
Подаруночки із неба.
Дівчинка. Дякуєм Тобі, Владико,
За утіху цю велику!
Яринка. Дякуєм Тобі, Святий,
Від усіх оцих дітей!
Тарасик. Обіцяємо добрими бути,
Слів Твоїх не призабути,
Завжди вчитися охоче,
Бо того Син Божий хоче,
І такими виростати,
Як бажають мама, тато
І увесь наш рідний край!
Ангели (разом). Всім вам, Боже, помагай!
Починається роздача подарунків.

ДЕНЬ СВЯТОГО МИКОЛАЯ — ДУША ВЕСЕЛО СПІВАЄ

Святковий ранок

Людмила САРАНЧУК, учителька початкових класів ЗОШ І—ІІІ ст. № 15 м. Білої Церкви, Київська обл.

Мета: поглибити знання учнів про Святого Миколая; виховувати милосердя, ввічливість, любов до ближнього, доброту й милосердя, плекати духовність, любов у родині; ознайомити дітей із традиціями і обрядами рідного народу; пригадати пісні про Святого Миколая; розповісти про його добродійні справи; сприяти розвиткові творчих здібностей дітей; викликати бажання берегти свою національну культуру, здобувати знання із цілющого джерела народної мудрості.

Обладнання: ялинка, ікона Святого Миколая, вишитий рушник, фонограми пісень, кросворд.

ХІД СВЯТА

Звучить мелодія пісні «Молитва».

Дівчинка. Добрий день, вам, люди добрі!

Добрий день і в добрий час!

Усі учасники свята. З Днем Святого Миколая

Ми вітаємо всіх вас!

Хлопчик. В грудні, в гарну тиху ніч

Зорі, як мільйони свіч,

Світять вниз, на рідний край,

Де ходить Святий Миколай.

Дівчинка. Коли Святий Микола

З небес на Землю йде,

То кожний дім і школа,

Мов вулик той, гуде.

Хлопчик. Вітаємо вас у нашій світлиці з нагоди свята! Дорога родино, сьогодні ми зібралися разом, щоб відзначити День Святого Миколая.

Дівчинка. Микола — другий заступник людей після Ісуса Христа, покровитель хліборобів і скотарів, господар усієї води, заступник від біди і горя.

Хлопчик. Коли білий сніг нашу землю встеляє,
З небес до людей Миколай поспішає,

Везе подарунки з собою й гостинці
Хлоп'ятам й дівчатам — кожній дитинці.

Дівчинка. Святого люди завжди шанували,
Ікони рушниками прикрашали.

Возносили йому молитви щирі,
Щоб жити завжди в злагоді і мирі.

Діти виконують пісню «Ішов Миколай».

Ішов Миколай лужком-бережком,

Святий Миколай із повним мішком. / Двічі.

Приспів:

Від хати до хати біленьким сніжком

Ішов Миколай із повним мішком. / Двічі.

Святий Миколай до діток ходив,

Всміхався, вітався, в дзвіночок дзвонив.

Приспів.

Тяжкий і великий у нього мішок,

А в ньому дарунки для чемних діток.

Приспів.

Входить Зіронька.

Зіронька. Всім привіт, мої гарненькі,

Я є Зіронька ясненька.

Я на свято Миколая

Йому завжди допомагаю.